

Beretning til Statsrevisorerne om a-kassernes rådighedsvurderinger

Februar
2008

revision
revision
revision

Indholdsfortegnelse

I.	Introduktion og resultater	1
II.	Indledning	5
	A. Baggrund	5
	B. Formål, afgrænsning og metode.....	8
III.	A-kassernes rådighedsvurderinger på eget initiativ	10
	A. Rådighedsvurdering, når et medlem melder sig ledigt.....	11
	B. Rådighedsvurdering ved rådighedssamtalen.....	13
IV.	Arbejdsdirektoratets tilsyn med a-kassernes rådighedsvurderinger	17
	A. Arbejdsdirektoratets tilsyn med a-kassernes rådighedsvurderinger på baggrund af underretninger fra jobcentre	18
	B. Arbejdsdirektoratets tilsyn med de rådighedsvurderinger, a-kasserne skal foretage på eget initiativ	21
V.	Beskæftigelsesministeriets sikring af en effektiv kommunikation mellem jobcentre og a-kasserne	25
	A. Relevant information	26
	B. Tilstrækkelig information	28

Rigsrevisionen afgiver denne beretning til Statsrevisorerne i henhold til § 8, stk. 1, og § 17, stk. 2, i rigsrevisorloven, jf. lovbekendtgørelse nr. 3 af 7. januar 1997 som ændret ved lov nr. 590 af 13. juni 2006. Beretningen vedrører finanslovens § 17. Beskæftigelsesministeriet.

I. Introduktion og resultater

1. Denne beretning handler om forsikrede lediges rådighed for arbejdsmarkedet. Beretningen er iværksat af egen drift i september 2006.

2. Rigsrevisionen har fundet det væsentligt at undersøge rådighedsvurderingerne af de ledige, fordi ledigheden for tiden er historisk lav, og arbejdsmarkedet er præget af mangel på arbejdskraft, særligt inden for visse brancher.

Der afsættes årligt en betydelig sum på finansloven til dækning af arbejdsløshedsdagpenge. Staten havde således i 2003-2005 en årlig nettoudgift på mellem 13,4 og 15,9 mia. kr. til arbejdsløshedsdagpenge. I 2006 faldt nettoudgiften til 8,8 mia. kr. på grund af et væsentligt fald i ledigheden.

3. Ifølge rådighedsreglerne er det en betingelse for at modtage dagpenge, at den forsikrede ledige

- er aktivt arbejdssøgende
- kan og vil overtage arbejde med dags varsel
- kan og vil deltage i kontaktføreløb og tilbud
- giver jobcentrene de nødvendige oplysninger til brug for beskæftigelsesindsatsen.

Det er a-kassernes opgave at vurdere, om den ledige lever op til alle 4 krav ved hjælp af 2 typer rådighedsvurderinger. A-kassernes rådighedsvurderinger sker enten på *a-kassernes eget initiativ* eller på baggrund af *underretninger fra jobcentrene*. Rådighedsvurderinger af, om den ledige er aktivt jobsøgende samt kan og vil overtage arbejde med dags varsel, sker på a-kassens eget initiativ. Enten i forbindelse med en rådighedssamtale, hver gang den ledige har haft 3 måneders ledighed, eller hvis der opstår tvivl om, hvorvidt den ledige står til rådighed. Rådighedsvurderingerne i forhold til, om den ledige kan og vil deltage i kontaktføreløb og tilbud, samt om den ledige giver jobcentrene de nødvendige oplysninger til brug for beskæftigelsesindsatsen, sker på baggrund af underretninger fra jobcentrene.

4. Administrationen af rådighedsreglerne involverer således en række aktører, som er gensidigt afhængige af hinandens opgavevaretagelse. De i alt 30 statsanerkendte a-kasser er ansvarlige for at administrere rådighedsreglerne. Arbejdsdirektoratet fører tilsyn med a-kassernes rådighedsvurderinger, mens Arbejdsmarkedsstyrelsen bl.a. er ansvarlig for it-understøttelsen i forbindelse med beskæftigelsesindsatsen, og både Arbejdsdirektoratet og Arbejdsmarkedsstyrelsen er ansvarlige for kommunikationen mellem jobcentrene og a-kasserne.

5. Rigsrevisionen har på denne baggrund fundet det relevant at se nærmere på a-kassernes rådighedsvurderinger. Rigsrevisionens primære sigte har ikke været at undersøge, om rådighedsvurderingerne er korrekte, men i stedet at se på de systemer mv., der danner rammerne for a-kassernes administration af rådighedsreglerne.

Formålet er således at undersøge, om Beskæftigelsesministeriet har tilvejebragt tilfredsstillende rammer for, at a-kasserne kan rådighedsvurdere de ledige i overensstemmelse med rådighedsreglerne.

Rigsrevisionens undersøgelse besvarer følgende spørgsmål:

- Bidrager a-kassernes procedurer til, at a-kasserne rådighedsvurderer de ledige i overensstemmelse med rådighedsreglerne?
- Fører Arbejdsdirektoratet et tilfredsstillende tilsyn med a-kassernes rådighedsvurderinger?
- Har Beskæftigelsesministeriet sikret en effektiv kommunikation mellem a-kasserne og jobcentrene til brug for a-kassernes rådighedsvurderinger?

6. Undersøgelsen dækker perioden 1. januar 2003 - 1. kvartal 2007.

7. Beretningen har i udkast været forelagt Beskæftigelsesministeriet, hvis bemærkninger i videst muligt omfang er indarbejdet i beretningen.

UNDERSØGELSENS RESULTATER

Det er Rigsrevisionens vurdering, at Beskæftigelsesministeriet fremover bør sikre, at der føres et løbende og systematisk tilsyn med *alle* rådighedsvurderinger, samt at der etableres en effektiv kommunikation mellem a-kasser og jobcentre.

Rigsrevisionens undersøgelse af a-kassernes rådighedsvurderinger viser konkrete problemer med a-kassernes praksis, der kan medføre, at de ledige ikke rådighedsvurderes korrekt.

Denne samlede vurdering er baseret på følgende:

A-kassernes procedurer bidrager ikke i alle tilfælde til, at der rådighedsvurderes i overensstemmelse med rådighedsreglerne. Der er forskel på, hvilken dokumentation rådighedsvurderingerne bygger på, og på, hvor stramt a-kasserne administrerer rådighedsreglerne.

- Næsten alle 30 a-kasser har arbejdsgangsbeskrivelser, der beskriver, hvorledes en rådighedsvurdering skal foretages. Herudover understøttes rådighedsvurderingerne bl.a. af elektroniske sagsbehandlingssystemer, specialisering af arbejdsopgaverne samt efteruddannelse af sagsbehandlere.
- Der er forskel på, i hvilket omfang a-kasserne indhenter dokumentation, bl.a. i forbindelse med begrænsninger i rådigheden og i forbindelse med omfanget af den lediges jobsøgning. Nogle a-kasser baserer sig udelukkende på tro og love-erklæringer, mens andre beder den ledige om dokumentation eller efterprøver oplysningerne selv.
- Der er forskel på, hvordan a-kasserne fortolker rådighedsreglerne i arbejdsgangsbeskrivelserne. Fx opererer nogle a-kasser med minimumsgrænser for antal søgte job, mens andre lader det være op til sagsbehandlerens skøn. Ligeledes giver nogle a-kasser de ledige en frist, hvis der er tvivl om rådigheden, mens andre med det samme tilbageholder den lediges dagpenge.

- Der er blandt a-kassernes arbejdsgangsbeskrivelser eksempler, der efter Rigsrevisionens vurdering ikke er i overensstemmelse med intentionerne bag rådighedsreglerne. Således fremgår det af enkelte a-kassers arbejdsgangsbeskrivelser, at det er tilstrækkeligt at søge inden for eget fagområde, selv om der i rådighedsreglerne stilles krav om, at den ledige også skal søge uden for eget fagområde.
- Rigsrevisionens sagsgennemgang af i alt 90 sager fra 4 udvalgte a-kasser har vist, at a-kasserne i 6 ud af 43 relevante sager har undladt at sanktionere den ledige i situationer, hvor der, efter Rigsrevisionens vurdering, er grundlag for at vurdere, at den ledige ikke har været aktivt jobsøgende. Da den samme praksis er fundet i sager fra alle 4 a-kasser, er der anledning til at formode, at den gælder for a-kasserne generelt.
- Rigsrevisionen anbefaler, at de a-kasser, der ikke allerede har gjort det, opdaterer arbejdsgangsbeskrivelserne, så de nævnte væsentlige situationer er beskrevet heri. I den forbindelse bør a-kasserne desuden sikre, at beskrivelserne i alle tilfælde er i overensstemmelse med rådighedsreglerne. Arbejdsdirektoratet har oplyst, at direktoratet støtter Rigsrevisionens anbefalinger, og at direktoratet vil præcisere kravene i forbindelse med aktiv jobsøgning samt informere a-kasserne om, at arbejdsgangsbeskrivelserne skal være i overensstemmelse med lovgivningen.

Arbejdsdirektoratet har ført et tilfredsstillende tilsyn med den del af a-kassernes rådighedsvurderinger, der er baseret på underretninger fra jobcentrene. Rigsrevisionen anbefaler, at direktoratet nu opprioriterer tilsynet med den type rådighedsvurderinger, som a-kasserne foretager på eget initiativ.

A-kassernes rådighedsvurderinger på grundlag af underretninger fra jobcentrene

- Arbejdsdirektoratet har, i overensstemmelse med de politiske aftaler, tilrettelagt tilsynet med a-kassernes rådighedsvurderinger, så det primært omhandler de rådighedsvurderinger, der bygger på underretninger fra jobcentrene, fx på grund af udeblivelse fra samtaler.
- Arbejdsdirektoratet fører således et løbende og systematisk stikprøvebaseret tilsyn med denne type rådighedsvurderinger, hvilket over en 10-årig periode har bidraget til at reducere fejlraten. Det er Rigsrevisionens vurdering, at fejlraten i dag er på et acceptabelt niveau.

A-kassernes rådighedsvurderinger på eget initiativ

- Arbejdsdirektoratets tilsyn med de rådighedsvurderinger, a-kasserne foretager på eget initiativ, har i undersøgelsesperioden indgået som en integreret del af direktoratets samlede tilsynsvirksomhed, tilrettelagt ud fra kriterier om væsentlighed og risiko. Tilsynet har således ikke været løbende og systematisk, og der er derfor gået flere år imellem, at direktoratet har undersøgt disse rådighedsvurderinger.
- Arbejdsdirektoratet gennemførte i 2007 en stikprøvebaseret pilotundersøgelse af a-kassernes rådighedssamtaler, og direktoratet vurderer på nuværende tidspunkt, at der fremover bør føres et løbende og systematisk tilsyn med a-kassernes rådighedsvurderinger på eget initiativ. Rigsrevisionen finder dette fornuftigt, idet der derved, på tværs af de enkelte typer af rådighedsvurderinger, vil kunne skabes et ensartet billede af, hvorvidt a-kasserne foretager korrekte rådighedsvurderinger.

- Arbejdsdirektoratet vurderer på nuværende tidspunkt, hvorledes direktoratet kan frigøre resurser i direktoratet til at føre et tættere tilsyn med de rådighedsvurderinger, a-kasserne foretager på eget initiativ. Direktoratet overvejer i den forbindelse at reducere omfanget af den generelle stikprøvekontrol af a-kassernes rådighedsvurderinger på baggrund af underretninger fra jobcentrene.

Beskæftigelsesministeriet har i samarbejde med a-kasserne taget en række initiativer til at sikre en effektiv kommunikation mellem a-kasserne og jobcentrene. Kommunikationen er dog endnu ikke tilstrækkelig effektiv.

- I 1997 konstaterede Rigsrevisionen i beretning nr. 10/96 om arbejdsformidlingens virksomhed og forholdet til arbejdsløsheds-kasserne, at der ikke var en effektiv kommunikation mellem det daværende AF og a-kasserne.
- Over halvdelen af de hændelser vedrørende lediges rådighed, som jobcentrene underretter a-kasserne om, er irrelevante i forhold til de lediges rådighed. Dette skyldes primært, at den ledige ikke har afmeldt sig hos jobcentret, selv om vedkommende har fået job.
- Der mistes information i den elektroniske kommunikation fra jobcentrene til a-kasserne, fordi nogle a-kassers it-systemer ikke kan modtage al relevant information fra jobcentrene. Dette medfører enten, at den ledige skal gentage de oplysninger, der er gået tabt, eller at a-kasserne skal kontakte jobcentrene igen. Rigsrevisionen finder, at Beskæftigelsesministeriet bør præcisere, at det er a-kasserne, der er ansvarlige for, at deres it-systemer kan modtage og behandle oplysninger fra jobcentrene.
- Undersøgelsen har herudover vist, at der også sker informationstab i kommunikationen fra a-kasserne til jobcentrene, idet jobcentrene ikke modtager oplysninger om begrundelserne for a-kassernes rådighedsvurderinger.
- Beskæftigelsesministeriet har iværksat en række initiativer med henblik på at reducere antallet af rådighedsirrelevante hændelser og informationstab mellem jobcentrene og a-kasserne. Fx er ministeriet i færd med at modernisere it-understøttelsen af a-kasse-kommunikationen, så jobcentrene og a-kasserne får et fælles billede af den lediges situation. Desuden har ministeriet, med henblik på at reducere omfanget af afmeldeproblemet, i januar 2008 implementeret et krav om, at den ledige mindst én gang om ugen skal bekræfte, at vedkommende er arbejdssøgende. Det er endnu for tidligt at vurdere, om initiativerne vil kunne sikre en effektiv kommunikation til brug for a-kassernes rådighedsvurderinger.

II. Indledning

A. Baggrund

8. Denne beretning handler om forsikrede lediges rådighed for arbejdsmarkedet.
9. Rigsrevisionen har fundet det væsentligt at undersøge rådighedsvurderingerne af de ledige, fordi ledigheden for tiden er historisk lav, og arbejdsmarkedet er præget af mangel på arbejdskraft, særligt inden for visse brancher.

BOKS 1. DEN DANSKE ARBEJDSMARKEDSMODEL

Danmark har en arbejdsmarkedsmodel – den såkaldte flexicurity-model – der bygger på en blanding af fleksibilitet på arbejdsmarkedet, social sikkerhed og en aktiv arbejdsmarkedspolitik.

Fleksibiliteten i modellen bygger på, at der er fleksible ansættelses- og afskedigelsesregler i Danmark, hvilket betyder, at virksomhederne ikke er så tilbageholdende med at oprette stillinger. *Den sociale sikkerhed* i modellen betyder, at lønmodtagerne er sikret en relativt høj kompensationsgrad over en relativt lang periode i tilfælde af ledighed. Dette står som modvægt til den jobusikkerhed, der følger af fleksible ansættelses- og afskedigelsesregler. *Den aktive arbejdsmarkedspolitik* betyder, at lønmodtagerne ved ledighed har ret, men også pligt til en aktiveringsindsats fra beskæftigelsessystemet i form af tilbud om vejledning i jobsøgning, uddannelsesaktiviteter mv. Den ledige skal desuden stå til rådighed for arbejdsmarkedet for at modtage arbejdsløshedsdagpenge.

10. Der afsættes årligt en betydelig sum på finansloven til dækning af arbejdsløshedsdagpenge. Statens bevilling til arbejdsløshedsdagpenge udgjorde 16 mia. kr. i 2006. I 2007 er denne bevilling reduceret til 14,9 mia. kr., hvilket skyldes, at ledigheden er faldet væsentligt. Staten har imidlertid også indtægter fra de forsikrede lønmodtageres obligatoriske medlemsbidrag. Det betyder, at statens nettoomkostninger til arbejdsløshedsdagpenge kan opgøres til henholdsvis 8,8 mia. kr. i 2006 og forventeligt 7,6 mia. kr. i 2007.

11. Rigsrevisionen har på baggrund heraf fundet det relevant at se nærmere på a-kassernes rådighedsvurderinger. Rigsrevisionens primære sigte har ikke været at undersøge, om rådighedsvurderingerne er korrekte, men i stedet se på de systemer mv., der danner rammerne for a-kassernes administration af rådighedsreglerne.

BOKS 2. RÅDIGHEDSREGLERNE

Rådighedsreglerne for forsikrede ledige fremgår af lov om arbejdsløshedsforsikring. Ifølge lovens § 62 skal et ledigt medlem af en a-kasse stå til rådighed for arbejdsmarkedet for at modtage dagpenge. Det er en betingelse for at stå til rådighed, at medlemmet

- er aktivt arbejdssøgende
- kan og vil overtage arbejde med dags varsel
- kan og vil deltage i formidlingssamtaler om formidlingsrelevante oplysninger (CV-samtaler)¹⁾
- kan og vil deltage i kontaktførløb og tilbud efter lov om en aktiv beskæftigelsesindsats
- giver jobcentret de oplysninger, som er nødvendige, for at medlemmet kan formidles arbejde og gives tilbud efter lov om en aktiv beskæftigelsespolitik.

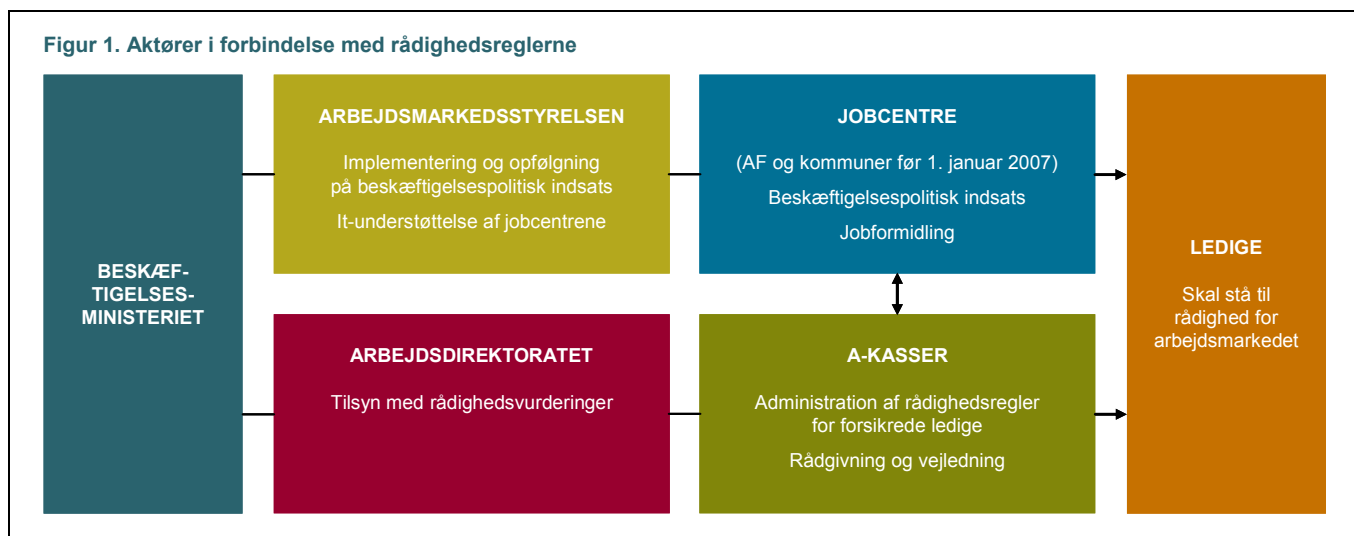
Bekendtgørelse om rådighed angiver endvidere en række generelle rådighedsbetingelser, der uddyber rådighedsreglerne i loven.

¹⁾ Afholdelsen af CV-samtaler var tidligere indeholdt i punktet omkring kontaktførløb, men fremgår efter seneste lovændring som et særskilt element. Det skyldes, at a-kasserne pr. 1. januar 2007 har overtaget CV-samtalerne. Rådighedsvurderingerne i forbindelse med a-kassernes cv-samtaler ligger uden for Rigsrevisionens undersøgelsesperiode.

Opgavefordeling i forbindelse med rådighedsvurderinger af de ledige

12. Administrationen af rådighedsreglerne involverer en række aktører, som er gensidigt afhængige i deres opgavevaretagelse.

Figur 1 viser de aktører, der indgår i denne beretning.

13. Beskæftigelsesministeriet er den øverste ansvarlige myndighed i forhold til beskæftigelsesindsatsen over for alle typer ledige. Som en del af Beskæftigelsesministeriets koncern hører Arbejdsdirektoratet og Arbejdsmarkedsstyrelsen.

Arbejdsdirektoratet fører tilsyn med a-kassernes rådighedsvurderinger af de forsikrede ledige. Arbejdsdirektoratets tilsynsafdeling blev oprettet i 1996.

Arbejdsmarkedsstyrelsen har det overordnede ansvar for implementering og opfølgning på den beskæftigelsespolitiske indsats i jobcentrene (AF og kommunerne før strukturreformen). Styrelsen er endvidere ansvarlig for it-understøttelsen i forbindelse med beskæftigelsesindsatsen og har sammen med Arbejdsdirektoratet ansvaret for kommunikationen mellem jobcentrene og a-kasserne.

14. Frem til 1. januar 2007 havde AF ansvaret for beskæftigelsesindsatsen for de forsikrede ledige, mens kommunerne havde ansvaret for de ikke-forsikrede ledige. Med strukturreformens ikrafttræden den 1. januar 2007 er AF og den kommunale beskæftigelsesindsats blevet lagt sammen i de nye fælles jobcentre. Med reformen har den statslige del af jobcentrene ansvaret for indsatsen over for de forsikrede ledige, mens den kommunale del af jobcentrene har ansvaret for de ikke-forsikrede ledige.

Jobcentrene spiller – ligesom det var tilfældet for det tidligere AF – en vigtig rolle i forhold til a-kassernes administration af rådighedsreglerne. Jobcentret er forpligtet til at underrette a-kassen, fx hvis en ledig udebliver fra en samtale eller siger nej til et jobtilbud. A-kassen skal herefter foretage en rådighedsvurdering af den ledige og vurdere, om der skal tildeles en sanktion.

15. A-kasserne er private, men udfører en række lovbestemte opgaver på beskæftigelsesområdet. Én af disse opgaver er administration af rådighedsreglerne for de forsikrede ledige, dvs. ledige, der er medlem af en a-kasse. De i alt 30 statsanerkendte a-kasser¹⁾ skal på den ene side kontrollere, om de ledige medlemmer overholder rådighedsreglerne, samt tildele sanktioner til ledige medlemmer, der ikke står til rådighed for arbejdsmarkedet. På den anden side skal a-kasserne servicere, rådgive og vejlede deres medlemmer. A-kasserne beregner og udbetaler endvidere dagpenge til deres medlemmer. Fra 1. januar 2007 har a-kasserne desuden varetaget dele af kontaktførelsen og jobformidlingen og har dermed overtaget en del af beskæftigelsesindsatsen fra AF. De 30 statsanerkendte a-kasser havde pr. 31. december 2006 knap 2,3 mio. medlemmer.

BOKS 3. A-KASSERNES RÅDIGHEDSVURDERINGER

A-kasserne har ansvaret for rådighedsvurderingerne af de forsikrede ledige. Rådighedsvurderingerne igangsættes enten på baggrund af underretninger fra jobcentrene eller på a-kassernes eget initiativ.

- **Rådighedsvurderinger på baggrund af underretninger fra jobcentrene:** A-kasserne er forpligtet til at foretage en rådighedsvurdering af den ledige, hvis de modtager en underretning om en såkaldt underretningspligtig hændelse (UPH) fra jobcentrene. Underretningen udspringer af, at den ledige ikke lever op til de krav, der stilles fra jobcentret, fx krav om overtagelse af formidlet arbejde eller om deltagelse i en samtale hos jobcentret. På baggrund af rådighedsvurderingen melder a-kassen udfaldet tilbage til jobcentret. Hvis UPH'en vurderes som relevant, kan a-kassen enten vælge at tildele en sanktion eller at undlade at sanktionere. Desuden kan a-kassen vurdere UPH'en irrelevant for den lediges rådighed.
- **Rådighedsvurderinger på a-kassernes eget initiativ:** A-kasserne skal undersøge og vurdere et medlems rådighed, hvis der opstår tvivl om rådigheden for arbejdsmarkedet. Der kan være grund til at foretage en rådighedsvurdering, når et medlem melder sig ledigt. Herudover skal a-kasserne, uanset tvivl, vurdere et medlems rådighed ved en rådighedssamtale, senest hver gang medlemmet har haft sammenlagt 3 måneders ledighed. Indtil 1. marts 2007 skulle a-kasserne dog kun vurdere rådigheden én gang efter 6 måneders sammenlagt ledighed, eller hvis der opstod tvivl om den lediges rådighed.

Kilde: Bekendtgørelse nr. 179 af 19. februar 2007, §§ 24 og 25, samt tilhørende vejledning nr. 17 af 19. februar 2007.

¹⁾ Pr. 1. januar 2008 er der kun 29 a-kasser, idet Blik- og Rørarbejdernes A-kasse er fusioneret med Malerfagets og Maritim A-kasse til Byggefagenes Arbejdsløshedskasse.

B. Formål, afgrænsning og metode

Formål

16. Det overordnede formål med undersøgelsen er at undersøge, om Beskæftigelsesministeriet har tilvejebragt tilfredsstillende rammer for, at a-kasserne kan rådighedsvurdere de ledige i overensstemmelse med rådighedsreglerne.

Fra 3 perspektiver undersøges det, hvorvidt Beskæftigelsesministeriet har tilvejebragt tilfredsstillende rammer for, at a-kasserne kan rådighedsvurdere i overensstemmelse med rådighedsreglerne. De 3 perspektiver indlemmer de centrale aktører i relation til rådighedsvurderinger af forsikrede ledige.

17. For det første undersøges det, hvorledes a-kassernes interne procedurer bidrager til, at rådighedsvurderingerne af de ledige sker i overensstemmelse med rådighedsreglerne. Da rådighedsvurderingerne i vidt omfang er baseret på skøn, finder Rigsrevisionen det væsentligt, at a-kassernes procedurer bidrager til, at vurderingerne kan blive så ensartede og korrekte som muligt. Det er Rigsrevisionens vurdering, at procedurerne især bør vedrøre de områder, hvor sagsbehandlerne oftest kommer i tvivl, og at procedurerne kan bestå i arbejdsgangsbeskrivelser om fx indhentning af dokumentation eller vejledende retningslinjer om fortolkning af rådighedsreglerne.

18. For det andet undersøges Arbejdsdirektoratets tilsyn med a-kassernes rådighedsvurderinger, da tilsyn med rådighedsvurderingerne har en indirekte betydning for rådighedsvurderingernes korrekthed. Tilsynet antages at have en præventiv effekt i relation til a-kassernes rådighedsvurderinger, da tilsynet indebærer kontrol af a-kassernes sagsbehandling. Samtidig giver tilsynet et samlet billede af a-kassernes administration af rådighedsreglerne og dermed af rådighedsvurderingernes korrekthed.

19. Endelig undersøges kommunikationen mellem a-kasserne og jobcentrene i relation til a-kassernes rådighedsvurderinger. Ved de rådighedsvurderinger, der foretages på baggrund af underretninger fra jobcentrene, er det vigtigt, at kommunikationen mellem a-kasserne og jobcentrene er så effektiv som muligt. Det indebærer, at Beskæftigelsesministeriet har sikret en tilstrækkelig og relevant information til brug for rådighedsvurderingerne.

Formålet med undersøgelsen er således nærmere bestemt at besvare følgende 3 spørgsmål:

- Bidrager a-kassernes procedurer til, at a-kasserne rådighedsvurderer de ledige i overensstemmelse med rådighedsreglerne?
- Fører Arbejdsdirektoratet et tilfredsstillende tilsyn med a-kassernes rådighedsvurderinger?
- Har Beskæftigelsesministeriet sikret en effektiv kommunikation mellem a-kasserne og jobcentrene til brug for a-kassernes rådighedsvurderinger?

Afgrænsning

20. Undersøgelsen omhandler forsikrede ledige, dvs. ledige, der er medlem af en a-kasse. Ikke-forsikrede ledige, dvs. kontanthjælpsmodtagere, som kommunerne har ansvaret for, indgår således ikke i undersøgelsen.

21. Undersøgelsen dækker perioden 1. januar 2003 - 1. kvartal 2007. Det skyldes, at den politiske aftale "Flere i arbejde" fra 2002 blev udmøntet i ny lovgivning, der trådte i kraft 1. januar 2003. Dog omfatter undersøgelsens første del (om a-kassernes procedurer i relation til rådighedsvurderingerne) alene perioden 4. kvartal 2006 - 1. kvartal 2007, da denne baserer sig på interviews og en spørgeskemaundersøgelse og derfor har et aktuelt sigte.

Både i undersøgelsens anden del om Arbejdsdirektoratets rådighedstilsyn og tredje del om kommunikationen mellem a-kasserne og jobcentrene har Rigsrevisionen medtaget initiativer

fra Arbejdsdirektoratet og Beskæftigelsesministeriet, der er iværksat efter 1. kvartal 2007. Endvidere har Rigsrevisionen inddraget forhold, der er konstateret før 1. januar 2003, af hensyn til den samlede fremstilling af emnet.

Metode

22. Rigsrevisionen har foretaget dokumentgennemgang, interviews, spørgeskemaundersøgelse, sagsgennemgang og brevveksling. Undersøgelsen bygger på dokumentgennemgang af lovgrundlaget samt materiale fra henholdsvis Arbejdsdirektoratet og Arbejdsmarkedsstyrelsen.

23. Derudover bygger undersøgelsen på interviews med 4 a-kasser, 3 jobcentre, Arbejdsdirektoratet samt Arbejdsmarkedsstyrelsen.

A-kasserne er udvalgt, så der er en spredning i forhold til forekomsten af arbejdsgangsbeskrivelser, fagligt hovedområde (LO, AC, FTF eller uden for hovedområde), organisering (central eller decentral) samt antal medlemmer pr. 31. december 2006.

Jobcentrene er valgt ud fra, at jobcenterchefen og/eller medarbejdere har nogle års erfaring fra det tidligere AF-system, særligt i forhold til kommunikationen med a-kasserne og it-understøttelsen heraf. Derudover er jobcentrene valgt, så der er spredning i forhold til geografisk beliggenhed og omfanget af ledighed.

24. Endelig bygger undersøgelsen på en gennemgang af i alt 90 sager fra de 4 interviewede a-kasser, hvilket udgør mindre end 1 % af det samlede antal sager i alle a-kasserne. Det primære formål med sagsgennemgangen har været at eksemplificere og illustrere, hvordan a-kasserne i praksis gennemfører rådighedsvurderingerne.

Undersøgelsens sigte er således ikke at afdække, om a-kasserne har rådighedsvurderet korrekt, men derimod at vurdere, om de rammer for rådighedsvurderingerne, der er opstillet af relevante aktører i beskæftigelsessystemet, er tilfredsstillende.

25. Undersøgelsen bygger desuden på en spørgeskemaundersøgelse, som Rigsrevisionen sendte til samtlige 30 a-kasser. Svarprocenten var 100.

26. Beretningen har i udkast været forelagt Beskæftigelsesministeriet, hvis bemærkninger i videst muligt omfang er indarbejdet i beretningen.

III. A-kassernes rådighedsvurderinger på eget initiativ

RIGSREVISIONENS BEMÆRKNINGER

A-kassernes procedurer bidrager ikke i alle tilfælde til, at der rådighedsvurderes i overensstemmelse med rådighedsreglerne. Der er forskel på, hvilken dokumentation rådighedsvurderingerne bygger på, og på, hvor stramt a-kasserne administrerer rådighedsreglerne.

Denne vurdering er baseret på:

- Næsten alle 30 a-kasser har arbejdsgangsbeskrivelser, der beskriver, hvorledes en rådighedsvurdering skal foretages. Herudover understøttes rådighedsvurderingerne bl.a. af elektroniske sagsbehandlingssystemer, specialisering af arbejdsopgaverne samt efteruddannelse af sagsbehandlere.
- Der er forskel på, i hvilket omfang a-kasserne indhenter dokumentation, bl.a. i forbindelse med begrænsninger i rådigheden og i forbindelse med omfanget af den lediges jobsøgning. Nogle a-kasser baserer sig udelukkende på tro og love-erklæringer, mens andre beder den ledige om dokumentation eller efterprøver oplysningerne selv.
- Der er forskel på, hvordan a-kasserne fortolker rådighedsreglerne i arbejdsgangsbeskrivelserne. Fx opererer nogle a-kasser med minimumsgrænser for antal søgte job, mens andre lader det være op til sagsbehandlerens skøn. Ligeledes giver nogle a-kasser de ledige en frist, hvis der er tvivl om rådigheden, mens andre med det samme tilbageholder den lediges dagpenge.
- Der er blandt a-kassernes arbejdsgangsbeskrivelser eksempler, der efter Rigsrevisionens vurdering ikke er i overensstemmelse med intentionerne bag rådighedsreglerne. Således fremgår det af enkelte a-kassers arbejdsgangsbeskrivelser, at det er tilstrækkeligt at søge inden for eget fagområde, selv om der i rådighedsreglerne stilles krav om, at den ledige også skal søge uden for eget fagområde.
- Rigsrevisionens sagsgennemgang af i alt 90 sager fra 4 udvalgte a-kasser har vist, at a-kasserne i 6 ud af 43 relevante sager har undladt at sanktionere den ledige i situationer, hvor der, efter Rigsrevisionens vurdering, er grundlag for at vurdere, at den ledige ikke har været aktivt jobsøgende. Da den samme praksis er fundet i sager fra alle 4 a-kasser, er der anledning til at formode, at den gælder for a-kasserne generelt.

- Rigsrevisionen anbefaler, at de a-kasser, der ikke allerede har gjort det, opdaterer arbejdsgangsbeskrivelserne, så de nævnte væsentlige situationer er beskrevet heri. I den forbindelse bør a-kasserne desuden sikre, at beskrivelserne i alle tilfælde er i overensstemmelse med rådighedsreglerne. Arbejdsdirektoratet har oplyst, at direktoratet støtter Rigsrevisionens anbefalinger, og at direktoratet vil præcisere kravene i forbindelse med aktiv jobsøgning samt informere a-kasserne om, at arbejdsgangsbeskrivelserne skal være i overensstemmelse med lovgivningen.

27. Dette kapitel handler om a-kassernes rådighedsvurderinger på eget initiativ. Som nævnt skal a-kasserne foretage rådighedsvurderinger på eget initiativ, dels hvis der opstår tvivl om rådigheden, når medlemmet melder sig ledigt, dels ved rådighedssamtalerne. Rigsrevisionen har undersøgt, om a-kassernes procedurer bidrager til, at a-kasserne rådighedsvurderer de ledige i overensstemmelse med rådighedsreglerne.

28. Rigsrevisionens undersøgelse viser, at næsten alle a-kasser har arbejdsgangsbeskrivelser, der beskriver, hvorledes en rådighedsvurdering skal foretages. Herudover viser undersøgelsen, at mange a-kasser har en række andre støtteværktøjer, der understøtter rådighedsvurderingerne. Fx har flere a-kasser elektroniske sagsbehandlingssystemer med indarbejdede stopfunktioner. Sagsbehandlingssystemet fungerer på denne måde som en slags tjekliste, hvor sagsbehandlerne tvinges til at angive, om et givent forhold er tjekket, før de kan gå videre i sagsbehandlingen. Endelig viser undersøgelsen, at a-kasserne understøtter rådighedsvurderingerne på personalesiden. Dette foregår ved, at sagsbehandlerne efteruddannes, og arbejdsopgaverne uddelegeres, så nogle medarbejdere specialiseres i bestemte delområder, samt ved at etablere juridiske enheder, der yder faglig sparring til sagsbehandlerne.

29. Rigsrevisionen har undersøgt, om a-kasserne har arbejdsgangsbeskrivelser, der bidrager til, at a-kasserne rådighedsvurderer i overensstemmelse med rådighedsreglerne i en række situationer, hvor der efter Rigsrevisionens opfattelse er særligt behov for vejledning.

A. Rådighedsvurdering, når et medlem melder sig ledigt

30. Rigsrevisionen har undersøgt, i hvilket omfang a-kassernes procedurer bidrager til, at a-kasserne rådighedsvurderer i overensstemmelse med rådighedsreglerne, hvis der opstår tvivl om rådighed, når et medlem melder sig ledigt. Undersøgelsen omfatter følgende situationer:

- begrænsninger i rådigheden
- anmodning om supplerende dagpenge
- overgang fra sygedagpenge til dagpenge.

Begrænsninger i rådigheden

31. Ifølge vejledning om rådighed vil en række situationer, herunder transportproblemer, børnepasning og helbred, kunne medføre begrænsninger i den lediges rådighed.

32. I forbindelse med ansøgning om dagpenge skal den ledige udfylde en lovpligtig ledighedserklæring, der danner udgangspunkt for vurderingen af, om personen har ret til dagpenge. Ledighedserklæringen afgives på tro og love, men a-kasserne har dog mulighed for at indhente dokumentation, hvis der er behov for det.

33. Undersøgelsen viser, at det er forskelligt, om a-kasserne i første omgang indhenter andre oplysninger end ledighedserklæringen. En af de interviewede a-kasser anvender et rådighedsskema i tillæg til ledighedserklæringen. I rådighedsskemaet skal den ledige anføre, om vedkommende har begrænsninger i rådigheden og i så fald hvilke (fx tidsmæssige, helbredsmæssige, transportmæssige eller andre begrænsninger). A-kassen vurderer på baggrund heraf, om den ledige har begrænsninger i rådigheden, og om begrænsningerne påvirker vedkommendes mulighed for at opfylde kravet om at stå til rådighed for arbejdsmarkedet.

34. Rigsrevisionens interviews med udvalgte a-kasser viser desuden, at a-kasserne, i de tilfælde hvor den ledige har angivet rådighedsbegrænsninger, tjekker, om disse begrænsninger er rigtige og rimelige. Fx kan a-kasserne tjekke åbningstiden i daginstitutionen, hvis den ledige har oplyst begrænsninger i rådigheden på grund af børnepasningsproblemer. Ved begrænset rådighed på grund af helbredsmæssige forhold prøver a-kasserne i dialog med den ledige at afdække alternative jobfunktioner og jobmuligheder, så der er fokus på, hvad den ledige kan arbejde inden for, og ikke kun, hvad den ledige ikke kan.

35. Med hensyn til helbredsmæssige begrænsninger viser undersøgelsen, at der i arbejdsgangsbeskrivelserne hos 8 af i alt 30 a-kasser er formuleret et eksplicit krav om, at der indhentes en lægeerklæring, hvis den enkelte ledige har helbredsmæssige begrænsninger. 2 af disse a-kasser understreger desuden, at opsigelse af et arbejde på grund af helbredsproblemer kun er gyldig opsigelsesgrund, såfremt lægen i sin erklæring anbefaler opsigelse. Hvis lægen fx kun har anbefalet, at medlemmet bliver sygemeldt, er helbredsproblemerne således ikke en gyldig opsigelsesgrund.

Anmodning om supplerende dagpenge

36. Ifølge rådighedsreglerne skal fuldtidsforsikrede a-kassemedlemmer stå til rådighed for fuldtidsbeskæftigelse, også selv om de er deltidsbeskæftigede.

37. Undersøgelsen har vist, at a-kasserne i forbindelse med medlemmer, der søger om supplerende dagpenge, anvender ledighedserklæringen og eventuelt et rådighedsskema i vurderingen af, om de står til rådighed for fuldtidsbeskæftigelse. På baggrund heraf vurderes det, om eventuelle begrænsninger i rådigheden påvirker deres mulighed for at stå til rådighed for fuldtidsbeskæftigelse. A-kasserne kan i den forbindelse fx se på, om der er begrænsninger i forhold til børnepasning.

Derudover har undersøgelsen vist, at det hos 9 af 30 a-kasser fremgår direkte eller indirekte af arbejdsgangsbeskrivelserne, at fuldtidsforsikrede ledige, der modtager supplerende dagpenge, skal stå til rådighed for og søge fuldtidsjob.

Overgang fra sygedagpenge til dagpenge

38. Ifølge vejledning om rådighed kan der være grund til at foretage en rådighedsvurdering, hvis medlemmet melder sig ledigt efter en længere periode på sygedagpenge.

39. Undersøgelsen har vist, at der blandt de interviewede a-kasser er forskel på, på hvilken baggrund a-kasserne vurderer, om medlemmer, der i slutningen af sygedagpengeperioden rask- og ledighedsmelder sig, er raske nok til at stå til rådighed for arbejdsmarkedet.

En a-kasse oplyser, at behandlingen af sager vedrørende medlemmer, der melder sig ledige efter en længere periode på sygedagpenge, sker på baggrund af de oplysninger, medlemmet har afgivet på tro og love. Hvis a-kassen er i tvivl, foretages en egentlig vurdering. I de tilfælde hvor et medlem har været sygt så længe, at medlemmet er tæt på at miste sin dagpengeret, afholder a-kassen en rundbordssamtale med medlemmet og kommunen. Her forklarer a-kassen, hvorfor der ikke kan udbetales dagpenge. En anden a-kasse oplyser, at den intensivt følger de medlemmer, der melder sig ledige kort tid før deres ret til sygedagpenge er ved at udløbe, så a-kassen kan vurdere, om de reelt er raske nok til at stå til rådighed.

40. Undersøgelsen har endvidere vist, at det i arbejdsgangsbeskrivelserne for 7 af 30 a-kasser er et krav, at det skal dokumenteres med en lægeerklæring, at medlemmet er rask og dermed kan stå til rådighed for arbejdsmarkedet, hvis et medlem melder sig ledigt efter længere tids sygdom. Det gælder i særdeleshed, hvis medlemmets sygedagpengeperiode er ved at udløbe, og medlemmet er på vej til at miste dagpengeretten.

41. Tabel 1 viser antallet af a-kasser, der har og ikke har retningslinjer i forbindelse med rådighedsbegrænsninger, supplerende dagpenge og overgang fra sygedagpenge til dagpenge.

Tabel 1. A-kasser, der har eller ikke har arbejdsgangsbeskrivelser, der understøtter rådighedsvurderingerne (Antal)

	Har arbejdsgangsbeskrivelser	Har ikke arbejdsgangsbeskrivelser
Rådighedsbegrænsning – lægeerklæring vedrørende medlemmets helbredsproblemer	8	22
Supplerende dagpenge – medlemmet skal stå til rådighed for fuldtidsarbejde	9	21
Overgang fra sygedagpenge til dagpenge – lægeerklæring på, at medlemmet er rask	7	23

Tabellen viser, at arbejdsgangsbeskrivelser i mellem 7 og 9 a-kasser understøtter, at rådighedsvurderingerne i de 3 undersøgte situationer kan foretages korrekt i forhold til rådighedsreglerne. Mellem 21 og 23 a-kasser har dermed ikke arbejdsgangsbeskrivelser, der understøtter rådighedsvurderingen i disse situationer.

B. Rådighedsvurdering ved rådighedssamtalen

42. Rigsrevisionen har undersøgt, i hvilket omfang a-kassernes procedurer bidrager til, at a-kasserne rådighedsvurderer i overensstemmelse med rådighedsreglerne i forbindelse med rådighedssamtalen. Rådighedssamtalen foregik tidligere efter 6 måneders ledighed, men har siden den 1. marts 2007 skullet foregå, senest hver gang den ledige har haft sammenlagt 3 måneders ledighed.

Undersøgelsen omfatter følgende punkter:

- omfanget af den lediges jobsøgning
- jobsøgning uden for eget fagområde
- frist ved utilstrækkelig jobsøgning.

Omfanget af den lediges jobsøgning

43. Rådighedsreglerne indeholder ikke krav om dokumentation for antallet af søgte stillinger. Der findes heller ikke regler for, at den enkelte ledige skal søge et vist antal stillinger for at kunne anses for aktivt arbejdssøgende. Det beror i hvert enkelt tilfælde på en konkret vurdering.

Undersøgelsen viser, at 3 af de interviewede a-kasser anvender jobsøgnings- eller aktivitetsskemaer, hvor den ledige fx skal angive, hvor, hvornår og hvordan den ledige har søgt job. Den fjerde af de interviewede a-kasser baserer sig som udgangspunkt alene på oplysninger fra den ledige om, hvor mange job den ledige har søgt. Dog anvendes der efterføl-

gende et jobsøgningskema, hvis det på baggrund heraf vurderes, at jobsøgningen ikke er tilstrækkeligt omfattende.

44. Blandt de interviewede a-kasser stiller 2 a-kasser krav til antallet af de lediges aktive jobsøgning. Den ene af disse 2 a-kasser vejleder de ledige til som udgangspunkt at søge mere end ét job hver uge, men vurderingen af, om den ledige har været aktivt jobsøgende, foretages altid ud fra et individuelt skøn og en helhedsvurdering. A-kassen påpeger, at der ikke må stilles ufravigelige krav over for den ledige om, at der skal søges et bestemt antal stillinger, idet jobsøgningsaktiviteten skal ses i forhold til, hvor mange stillinger der har været opslået, og som kunne være relevante for den ledige. Den anden a-kasse krævede tidligere, at de ledige som udgangspunkt søgte mindst 2 job pr. måned. Fra april 2007 har a-kassen som følge af den positive udvikling på arbejdsmarkedet ændret kravet, der nu er formuleret således: "Der skal som minimum *skriftligt* være søgt i gennemsnit 4 *faste, opslåede fuldtidsstillinger* i hver måned". De øvrige 2 interviewede a-kasser oplyser, at de ikke har en rettesnor for, hvor mange job de ledige som udgangspunkt skal søge, da det efter deres mening er uforeneligt med en individuel helhedsvurdering.

Undersøgelsen viser endvidere, at 5 af de i alt 30 a-kasser i deres arbejdsgangsbeskrivelser har sat en minimumsgrænse for, hvor mange job der skal søges, for at de ledige kan betragtes som aktivt jobsøgende. I 3 tilfælde er minimumsgrænsen stort set identisk – 4 job pr. måned eller 1 job pr. uge.

Jobsøgning uden for den lediges fagområde

45. Ifølge rådighedsbekendtgørelsen skal den ledige stå til rådighed for rimeligt arbejde, hvor rimeligt arbejde omfatter alt arbejde både inden for og uden for den lediges fagområde, som den ledige kan varetage. Arbejdet er også rimeligt, hvis den ledige kan varetage det efter et kortere uddannelsesforløb.

46. Undersøgelsen viser, at der er forskel på, hvilke krav a-kasserne stiller i forhold til kravet om, at den ledige skal søge job uden for sit eget fagområde. 14 af de 30 a-kasser behandler dette spørgsmål i deres arbejdsgangsbeskrivelser. I arbejdsgangsbeskrivelserne for 8 af de i alt 30 a-kasser fremgår det, at den ledige skal søge uden for eget fagområde. 3 andre a-kasser kræver i deres arbejdsgangsbeskrivelser, at de ledige skal søge bredere, men kun hvis der ikke er job nok inden for eget fagområde. Endelig fremgår det af arbejdsgangsbeskrivelserne for 3 andre a-kasser, at det som udgangspunkt er tilstrækkeligt at søge inden for eget fagområde.

47. Blandt de interviewede a-kasser oplyser én a-kasse, at den allerede fra første ledighedsdag kræver, at den ledige ikke kun søger job inden for sit eget fagområde, mens 2 a-kasser oplyser, at de kræver, at den ledige både skal søge inden for og uden for eget fagområde. Den sidste a-kasse har oplyst, at den kræver, at de ledige skal søge arbejde, som de er kvalificeret til at varetage. Dette indebærer, at a-kassen ikke i første ledighedsperiode eksplicit stiller krav om, at den ledige skal søge uden for sit fagområde, så længe den ledige søger et passende antal stillinger, som den ledige vil kunne varetage. Hvis der ikke er stillinger nok at søge inden for den lediges fagområde, skal den ledige imidlertid søge bredere allerede i første ledighedsperiode.

48. Rigsrevisionen bemærker, at det af rådighedsbekendtgørelsen klart fremgår, at den ledige skal stå til rådighed for alt arbejde, som den ledige kan varetage både inden for og uden for vedkommendes fagområde. Det er derfor Rigsrevisionens vurdering, at det ikke er i overensstemmelse med rådighedsbekendtgørelsen, når a-kasser i deres arbejdsgangsbeskrivelser fastslår, at det som udgangspunkt er tilstrækkeligt at søge inden for den lediges eget fagområde.

Frist ved utilstrækkelig jobsøgning

49. Hvis a-kassen ved vurderingen finder, at den ledige står til rådighed, men der dog er tvivl om den lediges fortsatte tilknytning til arbejdsmarkedet på grund af utilstrækkelig job-

søgning, skal a-kassen ifølge bekendtgørelsen om rådighed give den ledige en frist på højst 3 måneder til at vise sin tilknytning til arbejdsmarkedet. Der skal dog kun gives en frist, i de tilfælde hvor a-kassen ikke umiddelbart har grundlag for at træffe en afgørelse om, hvorvidt den ledige står til rådighed.

Ud af de i alt 30 a-kasser omhandler arbejdsgangsbeskrivelserne i 10 a-kasser frist ved manglende jobsøgning. I 4 a-kasser fremgår det, at der ved tvivl om medlemmets tilknytning til arbejdsmarkedet altid bør gives en frist på 3 måneder til at søge job. 3 a-kasser gør det derimod klart i deres arbejdsgangsbeskrivelser, at fristen er på højst 3 måneder, men godt kan være kortere, og at fristen fx skal afpasses efter, hvor lang tid det forventes at tage at vise sin tilknytning til arbejdsmarkedet. Endelig er der 3 a-kasser, som fastslår, at det kun er muligt at give medlemmet en frist til at søge job, hvis det ikke umiddelbart er muligt at træffe afgørelse om, hvorvidt medlemmet står til rådighed.

50. Ifølge vejledning til rådighedsbekendtgørelsen er det muligt for a-kassen at sanktionere den ledige uden først at give den ledige en frist til at søge arbejde, hvis der umiddelbart er grundlag for at vurdere, at den ledige ikke har været aktivt jobsøgende. Dette forudsætter dog, at den ledige er tilstrækkeligt vejledt om rådighedsreglerne.

51. Rigsrevisionens gennemgang af 90 udvalgte rådighedssager viser, at det forhold, at det i forbindelse med en rådighedssamtale konstateres, at den ledige ikke har været aktivt jobsøgende, ikke i sig selv udløser en sanktion i form af fratagelse af dagpengene. I alle 43 relevante sager får ledige, der ikke har søgt et tilstrækkeligt antal job, en betinget dagpenget og skal inden for en given frist bevise, at de er aktivt jobsøgende.

Undersøgelsen har vist, at der i 6 ud af 43 relevante sager i Rigsrevisionens sagsgennemgang er eksempler på ledige, der kun har søgt 1-3 job i løbet af de første 5-6 måneder af ledighedsforløbet, og som herefter får en frist på 2-3 måneder til at bevise, at de er aktivt jobsøgende. Da den samme praksis er fundet i sager fra alle 4 a-kasser, er der anledning til at formode, at den gælder for a-kasserne generelt.

52. Ifølge Arbejdsdirektoratet er det Arbejdsmarkedets Ankenævns praksis at acceptere blot én jobansøgning for at opnå en frist på op til 3 måneder. Uagtet ankenævnets praksis er det Rigsrevisionens vurdering, at der i nogle af de gennemgåede sager er tale om så ringe jobsøgningsaktivitet, at der burde være grundlag for at træffe en afgørelse, uden at give den ledige en yderligere frist på op til 3 måneder, under forudsætning af at den ledige er blevet tilstrækkeligt vejledt.

53. Tabel 2 viser antallet af a-kasser, der har og ikke har retningslinjer i forbindelse med omfanget af den lediges jobsøgning, frist ved tvivl om rådighed og jobsøgning uden for eget fagområde.

Tabel 2. A-kasser, der har eller ikke har arbejdsgangsbeskrivelser, der understøtter rådighedsvurderingerne (Antal)

	Har arbejdsgangsbeskrivelser	Har ikke arbejdsgangsbeskrivelser
Krav til omfanget af den lediges jobsøgning	5	25
Jobsøgning uden for eget fagområde	8	22
Frist ved tvivl om rådighed	6	24

Tabellen viser, at mellem 5 og 8 a-kassers arbejdsgangsbeskrivelser understøtter de undersøgte situationer i forbindelse med rådighedsvurderingen ved rådighedssamtalen. Mellem 22 og 25 a-kasser understøtter således ikke via arbejdsgangsbeskrivelser sagsbehandlernes rådighedsvurdering i forbindelse med disse situationer.

Sammenholdes tabel 1 og 2, viser undersøgelsen, at i alt 20 a-kasser har arbejdsgangsbeskrivelser i mindst én af de situationer, Rigsrevisionen har undersøgt. Det er dog særligt 10 a-kasser, der har arbejdsgangsbeskrivelser i flere af de undersøgte situationer.

54. Rigsrevisionen anbefaler, at a-kasserne overvejer, om de i tilstrækkelig grad indhenter dokumentation som supplement til den lediges egne oplysninger i de udvalgte situationer, bl.a. i forbindelse med begrænsninger i rådigheden og omfanget af den lediges jobsøgning. Derudover anbefaler Rigsrevisionen, at alle a-kasser bl.a. via deres arbejdsgangsbeskrivelser understøtter, at der, når medlemmet melder sig ledigt efter en længere periode på sygedagpenge, indhentes lægeerklæringer, da det eksplicit er nævnt i vejledningen om rådighed som et af de tilfælde, der kan give anledning til tvivl om rådighed.

55. Generelt anbefaler Rigsrevisionen endvidere, at a-kasserne overvejer, om de har tilstrækkelige støtteværktøjer til at understøtte, at der rådighedsvurderes korrekt i de udvalgte situationer, eller om arbejdsgangsbeskrivelser vil kunne bidrage til at forbedre rådighedsvurderingerne. I den forbindelse finder Rigsrevisionen, at a-kasserne i deres arbejdsgangsbeskrivelser bør gøre det klart, dels at fristen *højest* er 3 måneder, dels at der kun skal gives en frist, hvis det ikke umiddelbart er muligt at træffe en afgørelse om, hvorvidt den ledige står til rådighed for arbejdsmarkedet. Endelig bør a-kasserne tilføje i deres arbejdsgangsbeskrivelser, at de ledige har pligt til også at søge job uden for eget fagområde.

Arbejdsdirektoratet har oplyst, at direktoratet støtter Rigsrevisionens anbefalinger. Derudover har direktoratet oplyst, at det vil udsende informationsmateriale til a-kasserne, hvor det nærmere beskrives, hvilke krav der stilles til niveauet, så der ikke kan opstå tvivl om, hvorvidt den ledige er aktivt jobsøgende. Derudover har direktoratet oplyst, at det vil informere a-kasserne om, at arbejdsgangsbeskrivelserne skal ajourføres, så de lever op til intentionerne i lovgivningen, samt henlede opmærksomheden på, at det er a-kassernes revisorer, der skal påse, at dette sker.

IV. Arbejdsdirektoratets tilsyn med a-kassernes rådighedsvurderinger

RIGSREVISIONENS BEMÆRKNINGER

Arbejdsdirektoratet har ført et tilfredsstillende tilsyn med den del af a-kassernes rådighedsvurderinger, der er baseret på underretninger fra jobcentrene. Rigsrevisionen anbefaler, at direktoratet nu opprioriterer tilsynet med den type rådighedsvurderinger, som a-kasserne foretager på eget initiativ.

Denne vurdering er baseret på:

A-kassernes rådighedsvurderinger på grundlag af underretninger fra jobcentrene

- Arbejdsdirektoratet har, i overensstemmelse med de politiske aftaler, tilrettelagt tilsynet med a-kassernes rådighedsvurderinger, så det primært omhandler de rådighedsvurderinger, der bygger på underretninger fra jobcentrene, fx på grund af udeblivelse fra samtaler.
- Arbejdsdirektoratet fører således et løbende og systematisk stikprøvebaseret tilsyn med denne type rådighedsvurderinger, hvilket over en 10-årig periode har bidraget til at reducere fejlraten. Det er Rigsrevisionens vurdering, at fejlraten i dag er på et acceptabelt niveau.

A-kassernes rådighedsvurderinger på eget initiativ

- Arbejdsdirektoratets tilsyn med de rådighedsvurderinger, a-kasserne foretager på eget initiativ, har i undersøgelsesperioden indgået som en integreret del af direktoratets samlede tilsynsvirksomhed, tilrettelagt ud fra kriterier om væsentlighed og risiko. Tilsynet har således ikke været løbende og systematisk, og der er derfor gået flere år imellem, at direktoratet har undersøgt disse rådighedsvurderinger.
- Arbejdsdirektoratet gennemførte i 2007 en stikprøvebaseret pilotundersøgelse af a-kassernes rådighedssamtaler, og direktoratet vurderer på nuværende tidspunkt, at der fremover bør føres et løbende og systematisk tilsyn med a-kassernes rådighedsvurderinger på eget initiativ. Rigsrevisionen finder dette fornuftigt, idet der derved, på tværs af de enkelte typer af rådighedsvurderinger, vil kunne skabes et ensartet billede af, hvorvidt a-kasserne foretager korrekte rådighedsvurderinger.
- Arbejdsdirektoratet vurderer på nuværende tidspunkt, hvorledes direktoratet kan frigøre resurser i direktoratet til at føre et tættere tilsyn med de rådighedsvurderinger, a-kasserne foretager på eget initiativ. Direktoratet overvejer i den forbindelse at reducere omfanget af den generelle stikprøvekontrol af a-kassernes rådighedsvurderinger på baggrund af underretninger fra jobcentrene.

56. Arbejdsdirektoratet skal ifølge lov om arbejdsløshedsforsikring føre tilsyn med a-kassernes vurderinger af, om de ledige står til rådighed for arbejdsmarkedet.

Rigsrevisionen har undersøgt, om Arbejdsdirektoratet fører et tilfredsstillende tilsyn med a-kassernes rådighedsvurderinger. Først undersøges de rådighedsvurderinger, a-kasserne skal foretage på baggrund af underretninger fra jobcentrene, derefter de rådighedsvurderinger, a-kasserne skal foretage på eget initiativ.

A. Arbejdsdirektoratets tilsyn med a-kassernes rådighedsvurderinger på baggrund af underretninger fra jobcentrene

57. En del af kravet om, at den ledige skal stå til rådighed for arbejdsmarkedet for at kunne modtage dagpenge, er, at den ledige opfylder de krav, der stilles fra jobcentret. Det kan fx være krav om at påtage sig formidlet arbejde eller om deltagelse i en samtale hos jobcentret. Hvis den ledige ikke lever op til disse krav, har jobcentret pligt til at underrette a-kassen om hændelsen.

Når a-kassen modtager en underretning fra et jobcenter, skal a-kassen vurdere den lediges rådighed for arbejdsmarkedet samt give jobcentret elektronisk besked om udfaldet heraf. A-kassen har 3 svarmuligheder:

- *Rådighedsvurdering irrelevant* – A-kassen vurderer, at underretningen er irrelevant i forhold til den lediges rådighed. Det kan fx være, at den ledige er kommet i arbejde.
- *Positiv rådighedsvurdering* – A-kassen vurderer, at underretningen er rådighedsrelevant, men at den ledige står til rådighed for arbejdsmarkedet.
- *Negativ rådighedsvurdering* – A-kassen vurderer, at underretningen er rådighedsrelevant, og at den ledige ikke står til rådighed for arbejdsmarkedet.

58. I undersøgelsesperioden har Arbejdsdirektoratet ført tilsyn med a-kassernes rådighedsvurderinger på baggrund af underretninger fra jobcentrene på 2 forskellige måder – det intensiverede rådighedstilsyn og det udvidede rådighedstilsyn, hvilket fremgår af figur 2.

Det intensiverede rådighedstilsyn

59. Arbejdsdirektoratet har siden 1996 ført et løbende stikprøvebaseret tilsyn med a-kassernes rådighedsvurderinger foranlediget af underretningspligtige hændelser fra AF/jobcentre. Dette tilsyn omtales i det følgende som det intensiverede rådighedstilsyn.

BOKS 4. DET INTENSIVEREDE RÅDIGHEDSTILSYN

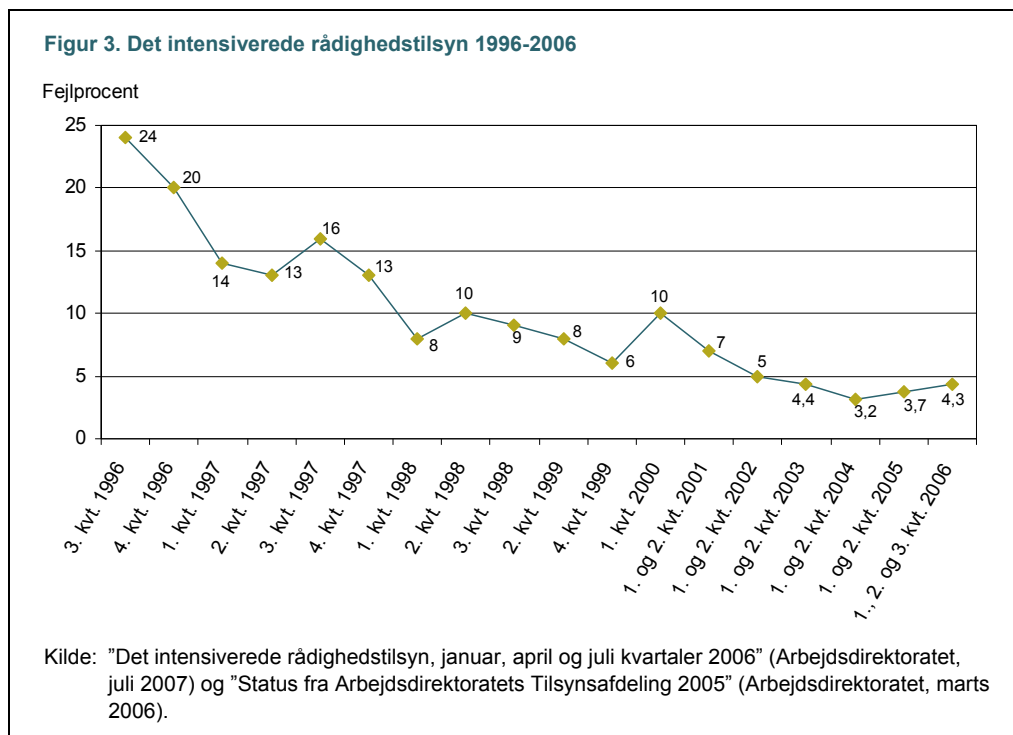
I forbindelse med finanslovaftalen for 1996 blev det besluttet, at der skulle oprettes en tilsynsafdeling i Arbejdsdirektoratet. Afdelingen skulle føre tilsyn med a-kassernes administration, herunder et intensiveret tilsyn med a-kassernes rådighedsvurderinger, der udsprang af de underretningspligtige hændelser fra det daværende AF.

Det intensiverede rådighedsbrev omfatter et tilfældigt udtræk (stikprøver) af alle hændelser. Sagerne udtrækkes på baggrund af et grundudtræk, der omfatter samtlige tilbagemeldinger fra a-kasserne til jobcentrene, bortset fra de underretninger, hvor a-kasserne har meldt, at medlemmet er i beskæftigelse på hændelsesdagen, samt hvor a-kassen endnu ikke har givet en tilbagemelding. Indtil 18. marts 2006 bestod stikprøven af 60 % sager vedrørende formidling af arbejde, 30 % sager om jobplansaktiviteter og 10 % sager om kontakt til det daværende AF.

Fra 2001 og frem til omlægningen af rådighedsbrevet den 18. marts 2006 udtrak Arbejdsdirektoratet samtlige stikprøver til brug for det intensiverede rådighedsbrev i de første 2 kvartaler hvert år. Dette har dog ikke været ensbetydende med, at a-kasserne ikke har været underlagt rådighedsbrev i den sidste halvdel af året, da det udvidede rådighedsbrev med 100 % kontrol af alle positive rådighedsvurderinger dækkede hele året.

Efter omlægningen af rådighedsbrevet den 18. marts 2006 udtrækker Arbejdsdirektoratet stikprøver hver måned, og stikprøvestørrelsen er samtidig udvidet fra ca. 1.800 til 4.000 sager. A-kassernes rådighedsvurderinger på baggrund af underretningspligtige hændelser vil således også fremover være underlagt tilsyn hele året. Efter omlægningen består stikprøven af 20 % sager om formidling, 70 % sager om jobplaner og 10 % øvrige sager.

60. Figur 3 viser resultaterne af Arbejdsdirektoratets intensiverede rådighedsbrev i perioden 1996-2006 illustreret ved udviklingen i a-kassernes fejlrate.

Figur 3 viser, at a-kassernes fejlrate er faldet fra 24 % i 1996 til 4,3 % i 2006. Udviklingen i fejlraten har siden 2000 været jævnt nedadgående i hele perioden, bortset fra en svag stigning fra 2004 til 2006 på 1,1 procentpoint. Antallet af fejl i a-kassernes behandling af de sagstyper, der indgår i det intensiverede rådighedsbrev, er således nedbragt væsentligt over en 10-årig periode.

Arbejdsdirektoratet vurderer, at en medvirkende årsag til stigningen i fejlraten fra 2005 til 2006 er, at stikprøven i 2006 indeholder flere sager vedrørende jobplansaktiviteter, hvor der erfaringsmæssigt er flere fejl, fordi sagerne indeholder et større element af skøn.

Det udvidede rådighedstilsyn

61. Fra 1. juli 2003 skærpede Arbejdsdirektoratet sit tilsyn med a-kassernes positive rådighedsvurderinger (dvs. rådighedsvurderinger af de hændelser, som a-kasserne vurderede rådighedsrelevante, men som ikke udløste en sanktion for den ledige). Tilsynet med de positive rådighedsvurderinger blev således udvidet fra en stikprøvebaseret gennemgang til en gennemgang af alle positive rådighedsvurderinger. Det udvidede rådighedstilsyn blev dog senere afviklet i forbindelse med en omlægning af rådighedstilsynet den 18. marts 2006.

BOKS 5. DET UDVIDEDE RÅDIGHEDSTILSYN

Med aftalen "Flere i arbejde" fra efteråret 2002 og den efterfølgende lovændring af lov om arbejdsløshedsforsikring m.v. pr. 1. januar 2003 vedtog Folketinget, at Arbejdsdirektoratet skulle føre et særligt tilsyn med a-kassernes administration af reglerne om rådighed og selvforskyldt ledighed. Det indebærer ifølge aftaleteksten og bemærkningerne til loven, at direktoratet skulle kontrollere alle positive rådighedsvurderinger. Arbejdsdirektoratet udarbejdede herefter en ny bekendtgørelse om tilsynet med de statsanerkendte arbejdsløsheds-kassers administration med tilhørende vejledning, der fastsatte de nærmere regler herfor. Bekendtgørelse og vejledning trådte i kraft den 1. juli 2003.

Arbejdsdirektoratet vurderede i efteråret 2005, at det udvidede rådighedstilsyn overordnet set havde haft en positiv effekt på a-kassernes rådighedsvurderinger. Det vurderedes dog, at samme effekt kunne opnås ved at udvide antallet af stikprøver i det intensiverede rådighedstilsyn og samtidig afvikle det udvidede rådighedstilsyn. Endvidere vurderede direktoratet, at omlægningen ikke krævede en lovændring, men alene ændringer på bekendtgørelsesniveau. Omlægningen af rådighedstilsynet trådte således i kraft den 18. marts 2006 ved ændring af tilsynsbekendtgørelsen og efter aftale med forligspartierne bag aftalen "Flere i arbejde".

Arbejdsdirektoratet kontrollerede i perioden 1. juli 2003 - 18. marts 2006 alle positive rådighedsvurderinger. Det drejede sig om følgende underretningspligtige hændelser hos det daværende AF:

- Den ledige giver afslag på formidlet arbejde.
- Den ledige giver afslag på at udarbejde/revidere jobplan.
- Den ledige ophører i et tilbud, fx en løntilskudsansættelse, der er aftalt i henhold til jobplanen.

62. Tabel 3 nedenfor viser en oversigt over resultaterne fra Arbejdsdirektoratets udvidede rådighedstilsyn, angivet som fejl i a-kassernes positive rådighedsvurderinger på baggrund af underretningspligtige hændelser fra det daværende AF vedrørende de 3 ovennævnte sagsområder.

Tabel 3. Det udvidede rådighedstilsyn 2004-2005

Fejltype	Antal sager i 2004	Antal fejl i 2004	Fejl i % i 2004	Antal sager i 2005	Antal fejl i 2005	Fejl i % i 2005
Afslag på arbejde	704	25	3,6	858	31	3,6
Afslag på at udarbejde/revidere jobplan	1.414	65	4,6	1.296	86	6,6
Ophør i tilbud i henhold til jobplan	4.161	19	0,5	5.271	34	0,6
I alt	6.279	109	1,7	7.425	151	2,0

Kilde: "Rapport for det udvidede rådighedstilsyn for 2004" (Arbejdsdirektoratet, juni 2005) og "Det udvidede rådighedstilsyn 2005" (Arbejdsdirektoratet, november 2006).

Tabel 3 viser, at a-kasserne samlet set for de 3 fejltypеr havde en svagt stigende fejlprocent fra 1,7 % i 2004 til 2 % i 2005. Fordelt på fejltypеr viser tabellen, at a-kasserne havde flest fejl i forbindelse med afslag på at udarbejde/revidere jobplan, og at fejlraten for disse sager steg fra 4,6 % i 2004 til 6,6 % i 2005.

63. Arbejdsdirektoratet har oplyst, at det som følge af den højere fejlrate vedrørende jobplaner i det udvidede rådighedsstilsyn, sammenholdt med at antallet af sager om formidling udgjorde en stadig mindre del af de underretningspligtige hændelser, fra 2006 blev besluttet at ændre på sammensætningen af stikprøverne i det intensiverede rådighedsstilsyn. Andelen af sager vedrørende jobplaner i stikprøverne blev i den forbindelse forøget fra 30 % til 70 %. Ifølge Arbejdsdirektoratet betyder denne forøgelse af andelen af jobplaner, at direktoratet – også efter afviklingen af det udvidede rådighedsstilsyn – løbende vil kunne følge med i udviklingen omkring jobplaner.

64. Det er Rigsrevisionens vurdering, at Arbejdsdirektoratet har tilrettelagt tilsynet med a-kassernes rådighedsvurderinger på baggrund af underretninger fra jobcentrene fornuftigt. Dels var det efter Rigsrevisionens vurdering velbegrunder, at direktoratet i 2006 øgede andelen af stikprøver vedrørende jobplaner, da fejlraten vedrørende afslag på at udarbejde/revidere jobplan i 2005 var på et relativt højt niveau. Dels var det efter Rigsrevisionens vurdering velbegrunder, at Arbejdsdirektoratet i 2006 afviklede det resursekrævende udvidede rådighedsstilsyn, da fejlraten for a-kassernes positive rådighedsvurderinger fra 2003 til 2006 var reduceret betydeligt.

65. Arbejdsdirektoratet har i høringsfasen oplyst, at direktoratet overvejer at fravige den hidtidige praksis, hvor der hvert år udtages løbende generelle stikprøver blandt a-kassernes svar på underretninger fra jobcentrene. I stedet overvejer direktoratet at gennemføre generelle stikprøver af a-kassernes tilbagemeldinger på underretningspligtige hændelser, fx hvert 2. eller 3. år, så udviklingen i fejlraten fortsat kan følges. Rigsrevisionen finder dette positivt, da fejlraten i dag er på et rimeligt niveau, og da det vil kunne frigøre resurser i direktoratet, som vil kunne anvendes til at føre et tættere tilsyn med de rådighedsvurderinger, a-kasserne foretager på eget initiativ.

B. Arbejdsdirektoratets tilsyn med de rådighedsvurderinger, a-kasserne skal foretage på eget initiativ

66. Med aftalen "Flere i arbejde" fra efteråret 2002 og den efterfølgende lovændring af lov om arbejdsløshedsforsikring m.v. pr. 1. januar 2003 præciserede Folketinget de betingelser, som ledige a-kassemедlemmer skal opfylde for at stå til rådighed for arbejdsmarkedet. I forhold til de rådighedsvurderinger, a-kasserne foretager på eget initiativ, blev det gjort klart, at det er en betingelse, at den ledige:

- er aktivt arbejdssøgende
- kan og vil overtage arbejde med dags varsel.

De nærmere regler om rådighed fremgår af bekendtgørelse om rådighed, hvorefter a-kasserne fra 1. januar 2003 skal undersøge og vurdere et medlems rådighed, hvis der opstår tvivl om rådigheden for arbejdsmarkedet. Der kan være grund til at foretage en rådighedsvurdering, når et medlem melder sig ledigt. Herudover skal a-kasserne, uanset tvivl, vurdere et medlems rådighed ved en rådighedssamtale, senest hver gang medlemmet har haft sammenlagt 3 måneders ledighed. Indtil 1. marts 2007 skulle a-kasserne dog kun vurdere rådigheden én gang efter 6 måneders sammenlagt ledighed, eller hvis der opstod tvivl om den lediges rådighed.

67. Arbejdsdirektoratet har oplyst, at direktoratets tilsyn med de rådighedsvurderinger, a-kasserne foretager på eget initiativ, indgår i den langsigtede planlægning af hele direktoratets tilsynsindsats. Direktoratet har endvidere oplyst, at strategien for tilsynsindsatsen går

ud på, at direktoratet fører et målrettet og rullende tilsyn ud fra kriterier om væsentlighed og risiko.

Ved Arbejdsdirektoratets vurdering af væsentlighed og risiko indgår en række elementer, herunder hvor mange penge der er tale om, hvilke områder der har en særlig politisk interesse, om der er kommet nye regler, udviklingen på arbejdsmarkedet samt konkret viden om de enkelte a-kassers administration. Den konkrete viden om a-kassernes administration findes fx i direktoratets tilsynsdatabase, der på a-kasseniveau dokumenterer resultaterne over en årrække. Direktoratet understreger, at der for områder, hvor der ikke er krav om løbende kontrol, godt kan gå flere år imellem, at området udtages til kontrol. Det gælder ikke mindst, hvis tidligere undersøgelser har vist, at der ikke er problemer.

68. Med afsæt i bl.a. den positive udvikling på arbejdsmarkedet foreslog Arbejdsdirektoratet i efteråret 2005 en ny model for direktoratets rådighedstilsyn, hvorefter der også skulle føres et løbende og systematisk tilsyn med de rådighedsvurderinger, a-kasserne foretager på eget initiativ i forbindelse med rådighedssamtalerne. Omlægningen af rådighedstilsynet trådte i kraft den 18. marts 2006 ved ændring af tilsynsbekendtgørelsen og efter aftale med forligspartierne bag aftalen "Flere i arbejde". Af den tilhørende nye vejledning til bekendtgørelsen fremgår det, at kontrollen med a-kassernes egne rådighedsvurderinger skal foregå ved hjælp af målrettede stikprøver, registersamkøring og tilsynsbesøg.

Folketinget vedtog i forbindelse med velfærdsreformen i juni 2006, at a-kasserne fremover skal gennemføre systematiske rådighedsvurderinger, hver gang den ledige sammenlagt har været ledig i 3 måneder. 3-måneders-samtalerne trådte i kraft den 1. marts 2007. Dette medfører et større antal rådighedssamtaler end tidligere.

69. Arbejdsdirektoratet oplyser, at direktoratet, på grund af det høje antal rådighedsvurderinger i a-kasserne, fremover vil basere tilsynet med a-kassernes egne rådighedsvurderinger på en rullende stikprøve begyndende med a-kasser inden for flaskehalsområderne. Det betyder, at alle a-kasser bliver undersøgt over en periode, men ikke nødvendigvis inden for samme år. Direktoratet planlægger, at alle a-kasser skal indgå i tilsynet inden for maks. 3 år, men gerne hurtigere, hvis det kan lade sig gøre. Arbejdsdirektoratet finder ikke, at det er forsvarligt, at der går mere end 3 år imellem, at en a-kasse undersøges. Dette skyldes dels, at tilsynsresultaterne skal have en vis aktualitet, dels at tilsynet gerne skulle have en præventiv effekt i forhold til a-kasserne.

I et statusnotat fra 1. december 2006 redegør Arbejdsdirektoratet for, at tilsynet med a-kassernes egne rådighedsvurderinger efter omlægningen i 2006 består af følgende elementer:

- løbende stikprøver blandt a-kassernes rådighedsvurderinger ved 6-måneders-samtalerne (efter 1. marts 2007 3-måneders-samtalerne), i alt 1.000 sager årligt
- stikprøver blandt sager, hvor den ledige er ophørt i et formidlet arbejde eller tilbud kort efter, dette er påbegyndt
- ad hoc-opgaver.

70. I det følgende gennemgås Arbejdsdirektoratets tilsynsaktiviteter i forhold til a-kassernes rådighedsvurderinger på eget initiativ. Der fokuseres først på de rådighedsvurderinger, der foretages, når medlemmet melder sig ledigt, og der er tvivl om rådighed. Herefter fokuseres på rådighedsvurderingerne i forbindelse med rådighedssamtalen.

Arbejdsdirektoratets tilsyn med a-kassernes rådighedsvurderinger, når medlemmet melder sig ledigt, og der er tvivl om rådighed

71. Arbejdsdirektoratet gennemførte i 2. halvår 2001 en undersøgelse i én a-kasse, der bl.a. omfattede gennemgang af 40 sager om arbejdsophør. Der blev fundet 1 fejl, og direktoratet vurderede på denne baggrund, at a-kassen generelt administrerede reglerne om selv-forskyldt ledighed i forbindelse med arbejdsophør korrekt.

I 2003 gennemførte Arbejdsdirektoratet en undersøgelse i samtlige a-kasser, der i alt omfattede 727 sager. Et af undersøgelsestemaerne var at afdække, om a-kasserne vurderede den lediges arbejdsophør korrekt, og om den ledige eventuelt var blevet pålagt en karantæne. Undersøgelsen viste, at der var fejl i 1 % af sagerne, hvilket af direktoratet blev betegnet som tilfredsstillende.

Primo 2007 gennemførte Arbejdsdirektoratet en undersøgelse af én a-kasses administration, i de tilfælde hvor der på grund af sygdom, børnepasningsproblemer e.l. opstår tvivl om den lediges rådighed i ledighedsperioden. Baggrunden var, at direktoratet var kommet i besiddelse af en række blanketter, som a-kassen havde udfærdiget i forbindelse med, at de ledige havde begrænsninger i rådighed. Undersøgelsen viste, at blanketten alene var et udtryk for et lokalt samarbejde mellem a-kassen og det tidligere AF, og at blanketten i øvrigt ikke havde været brugt siden medio 2005. Der blev gennemgået i alt 58 sager, og direktoratets konklusion var, at a-kassens rådighedsvurderinger var forsvarlige, og at der i sagerne forelå den fornødne dokumentation for a-kassens rådighedsvurdering.

I 2007 har direktoratet desuden iværksat en undersøgelse af a-kassernes håndtering af arbejdsophør, i de tilfælde hvor en formidlet ledig efter kort tid forlader det formidlede arbejde. Undersøgelsen er endnu ikke afsluttet, men forventes af rapporteret i "Status fra Arbejdsdirektoratets Tilsynsafdeling 2007", der offentliggøres medio 2008.

72. Arbejdsdirektoratets undersøgelser af de rådighedsvurderinger, a-kasserne foretager, når et medlem melder sig ledigt, viser generelt, at kvaliteten af disse rådighedsvurderinger er tilfredsstillende. Direktoratet har dog oplyst, at direktoratet har besluttet at føre et løbende tilsyn med a-kassernes rådighedsvurderinger, når et medlem melder sig ledigt, og at dette fx kan ske i forbindelse med kontrollen af a-kassernes rådighedssamtaler. Rigsrevisionen finder dette positivt, idet der derved på tværs af de enkelte typer af rådighedsvurderinger vil kunne skabes et ensartet billede af, om a-kasserne foretager korrekte rådighedsvurderinger.

Arbejdsdirektoratets tilsyn med a-kassernes rådighedsvurderinger i forbindelse med rådighedssamtalerne

73. Arbejdsdirektoratet gennemførte i løbet af 2. halvår 2000 og 1. kvartal 2001 en undersøgelse af alle a-kasser, der omfattede gennemgang af 1.300 sager. Et af undersøgelsestemaerne var a-kassernes rådighedsvurderinger i forbindelse med vejledningssamtalerne, der efter de dagældende regler skulle gennemføres efter ca. 1 års ledighed. Undersøgelsen viste, at der var forskel på a-kassernes håndtering af rådighedsvurderingen, men at alle overholdt de fastsatte minimumskrav.

I 2005 gennemførte Arbejdsdirektoratet en undersøgelse i 6 tværfaglige a-kasser. Et af temaerne var de rådighedsvurderinger, som a-kasserne skulle foretage i forbindelse med rådighedssamtalen, når den ledige havde haft sammenlagt 6 måneders ledighed. Der blev undersøgt 20 sager pr. tilsynsbesøg. Undersøgelsen viste, at der var problemer med dokumentationen, samt at a-kasserne accepterede et for lavt jobsøgningsniveau.

74. Som konsekvens af omlægningen af rådighedstilsynet den 18. marts 2006 gennemførte Arbejdsdirektoratet i 2007 en pilotundersøgelse af a-kassernes rådighedsvurderinger ved 6-måneders-samtalerne. Pilotundersøgelsen dækkede 4. kvartal 2006. I pilotundersøgelsen indgik 71 sager fra 4 a-kasser inden for flaskehalsområder. Pilotundersøgelsen viste, at 2 af de 4 a-kasser accepterede et meget lavt jobsøgningsniveau, at a-kasserne havde problemer med at få afholdt rådighedssamtalerne rettidigt, samt at a-kasserne burde dokumentere sagerne bedre. Direktoratet har oplyst, at direktoratet udskød igangsættelsen af pilotundersøgelsen til 2007, for at sikre at denne gav et billede af, hvorledes en række nye krav i forbindelse med rådighedssamtalerne blev håndteret.

75. Arbejdsdirektoratets undersøgelser af de rådighedsvurderinger, a-kasserne foretager i forbindelse med rådighedssamtalerne, viser generelt, at kvaliteten af disse rådighedsvurde-

ringer særligt i forhold til spørgsmålet om aktiv jobsøgning ikke er tilfredsstillende. På baggrund af pilotundersøgelsen er det direktoratets vurdering, at der fremover bør føres et mere intensivt tilsyn med a-kassernes rådighedssamtaler. Rigsrevisionen finder dette positivt, idet direktoratets tilsyn har vist, at kvaliteten af disse rådighedsvurderinger ikke er tilfredsstillende, og Rigsrevisionens undersøgelse viser samme resultat.

V. Beskæftigelsesministeriets sikring af en effektiv kommunikation mellem jobcentrene og a-kasserne

RIGSREVISIONENS BEMÆRKNINGER

Beskæftigelsesministeriet har i samarbejde med a-kasserne taget en række initiativer til at sikre en effektiv kommunikation mellem a-kasserne og jobcentrene. Kommunikationen er dog endnu ikke tilstrækkelig effektiv.

Denne vurdering er baseret på:

- I 1997 konstaterede Rigsrevisionen i beretning nr. 10/96 om arbejdsformidlingens virksomhed og forholdet til arbejdsløsheds-kasserne, at der ikke var en effektiv kommunikation mellem det daværende AF og a-kasserne.
- Over halvdelen af de hændelser vedrørende lediges rådighed, som jobcentrene underretter a-kasserne om, er irrelevante i forhold til de lediges rådighed. Dette skyldes primært, at den ledige ikke har afmeldt sig hos jobcentret, selv om vedkommende har fået job.
- Der mistes information i den elektroniske kommunikation fra jobcentrene til a-kasserne, fordi nogle a-kassers it-systemer ikke kan modtage al relevant information fra jobcentrene. Dette medfører enten, at den ledige skal gentage de oplysninger, der er gået tabt, eller at a-kasserne skal kontakte jobcentrene igen. Rigsrevisionen finder, at Beskæftigelsesministeriet bør præcisere, at det er a-kasserne, der er ansvarlige for, at deres it-systemer kan modtage og behandle oplysninger fra jobcentrene.
- Undersøgelsen har herudover vist, at der også sker informationstab i kommunikationen fra a-kasserne til jobcentrene, idet jobcentrene ikke modtager oplysninger om begrundelserne for a-kassernes rådighedsvurderinger.
- Beskæftigelsesministeriet har iværksat en række initiativer med henblik på at reducere antallet af rådighedsirrelevante hændelser og informationstab mellem jobcentrene og a-kasserne. Fx er ministeriet i færd med at modernisere it-understøttelsen af a-kasse-kommunikationen, så jobcentrene og a-kasserne får et fælles billede af den lediges situation. Desuden har ministeriet, med henblik på at reducere omfanget af afmeldeproblemet, i januar 2008 implementeret et krav om, at den ledige mindst én gang om ugen skal bekræfte, at vedkommende er arbejdssøgende. Det er endnu for tidligt at vurdere, om initiativerne vil kunne sikre en effektiv kommunikation til brug for a-kassernes rådighedsvurderinger.

76. Den del af a-kassernes rådighedsvurderinger, der følger af underretninger fra jobcentrene, bygger på informationer, som jobcentrene er i besiddelse af, i kraft af at de forestår beskæftigelsesindsatsen over for de ledige. For at a-kasserne kan foretage en korrekt rådighedsvurdering, er det derfor vigtigt, at de informationer, som jobcentrene besidder vedrørende den lediges rådighed, videresendes til den lediges a-kasse.

Beskæftigelsesministeriets ansvar for henholdsvis jobcentrene og a-kasserne er delt mellem 2 styrelser under ministeriet. Arbejdsmarkedsstyrelsen er den ansvarlige og regeludstedende myndighed i forhold til jobcentrene, og Arbejdsdirektoratet er den ansvarlige og regeludstedende myndighed i forhold til a-kasserne. Rigsrevisionen har derfor undersøgt, om Beskæftigelsesministeriet i tilfredsstillende grad har sikret en effektiv kommunikation mellem jobcentrene og a-kasserne. Dette indebærer, at a-kasserne modtager relevante og tilstrækkelige informationer fra jobcentrene, så a-kasserne kan rådighedsvurdere i overensstemmelse med rådighedsreglerne.

77. Beskæftigelsesministeriet har oplyst, at det på grund af teknologiske bindinger og barrierer samt resurseknaphed i it-leverandørkorpset endnu ikke har været muligt at iværksætte og implementere alle planlagte tiltag med henblik på at forbedre kommunikationen mellem jobcentrene og a-kasserne.

A. Relevant information

78. Rigsrevisionen har undersøgt, i hvilket omfang Beskæftigelsesministeriet har sikret, at de hændelser, a-kasserne modtager underretning om fra jobcentrene, er relevante i forhold til a-kassernes rådighedsvurdering.

BOKS 6. UNDERRETNINGSPLIGTIGE HÆNDELSER

Grundprincippet i den elektroniske kommunikation mellem jobcentrene og a-kasserne er, at underretninger genereres automatisk som led i sagsbehandlingen på baggrund af en række hændelser, der i bekendtgørelse om en aktiv beskæftigelsesindsats er fastlagt som underretningspligtige. Dvs. at sagsbehandleren i jobcentret registrerer en hændelse, hvorefter systemet automatisk genererer den underretning, der hører til hændelsen.

Når a-kassen modtager en underretningspligtig hændelse fra et jobcenter, skal a-kassen vurdere den lediges rådighed for arbejdsmarkedet samt give jobcentret elektronisk besked om udfaldet heraf. A-kassen har 3 svarmuligheder:

- **Rådighedsvurdering irrelevanter** – A-kassen vurderer, at den underretningspligtige hændelse er irrelevanter i forhold til den lediges rådighed. Det kan fx være, at den ledige er kommet i arbejde.
- **Positiv rådighedsvurdering** – A-kassen vurderer, at hændelsen er rådighedsrelevant, men at den ledige står til rådighed for arbejdsmarkedet, og at der derfor ikke er grundlag for at tildele en sanktion.
- **Negativ rådighedsvurdering** – A-kassen vurderer, at hændelsen er rådighedsrelevant, og at den ledige ikke står til rådighed for arbejdsmarkedet, og at der derfor er grundlag for at tildele en sanktion.

79. Ifølge Rigsrevisionens beretning nr. 10/96 om arbejdsformidlingens virksomhed og forholdet til arbejdsløshedskasserne var knap halvdelen af de hændelser, a-kasserne modtog underretning om fra det daværende AF i perioden 1. juli 1995 - 20. september 1996, rådighedsirrelevanter. Rigsrevisionen bemærkede i beretningen, at dette medførte, at der blev anvendt unødvendige administrative resurser på behandlingen af sager vedrørende rådighed.

Ifølge en konsulentrapport fra 2004, udarbejdet på opdrag fra Arbejdsmarkedsstyrelsen, Arbejdsdirektoratet og AK-Samvirke, var problemet stadig gældende 8 år senere. Således

var ca. halvdelen af de hændelser, som AF i 2003 underrettede a-kasserne om, ikke rådighedsrelevante.

Både Rigsrevisionens beretning nr. 10/96 og konsulentrapporten viste desuden, at en væsentlig kilde til det høje antal irrelevante hændelser var, at de ledige enten havde fået job eller af andre årsager ikke længere stod til rådighed for arbejdsmarkedet, uden at de ledige var afmeldt hos AF. Ifølge konsulentrapporten skyldtes knap halvdelen af de rådighedsirrelevante hændelser således afmeldeproblemet. Dette indebærer, at der kunne gå op til 6 uger eller mere, inden en ledig, der var kommet i arbejde, var afmeldt af a-kassen, hvis vedkommende ikke selv havde afmeldt sig.

80. Tabel 4 viser en oversigt over antallet af hændelser, som AF har underrettet a-kasserne om i perioden 2003-2006, samt antallet og andelen af rådighedsirrelevante hændelser. Derudover viser tabellen antallet og andelen af rådighedsirrelevante hændelser, som skyldes afmeldeproblemet.

Tabel 4. Underretningspligtige hændelser 2003-2006

	2003	2004	2005	2006
Antal underretningspligtige hændelser i alt	67.079	82.354	100.806	98.502
Antal rådighedsirrelevante hændelser	45.782	53.158	61.319	59.326
Andelen af rådighedsirrelevante hændelser	68,3 %	64,5 %	60,8 %	60,2 %
Antal rådighedsirrelevante hændelser, der skyldes afmeldeproblemet	19.192	24.197	30.902	31.997
Andelen af rådighedsirrelevante hændelser, der skyldes afmeldeproblemet	41,9 %	45,5 %	50,4 %	53,9 %

Kilde: Arbejdsdirektoratets udtræk af data vedrørende rådighedsstatistik fra AMANDA's datavarehus.

Tabel 4 viser, at andelen af rådighedsirrelevante hændelser udgjorde over 50 % af alle underretningspligtige hændelser i hele undersøgelsesperioden. Andelen af rådighedsirrelevante hændelser faldt dog fra 68,3 % i 2003 til 60,2 % i 2006. Tabellen viser desuden, at andelen af de rådighedsirrelevante hændelser, der skyldes afmeldeproblemet, er steget fra 41,9 % i 2003 til 53,9 % i 2006.

81. Ifølge a-kasserne medfører de mange rådighedsirrelevante hændelser, at a-kasserne skal bruge unødigt mange ressourcer på at behandle disse sager. Herudover peger nogle a-kasser på det forhold, at medlemmets dagpenge sættes i bero, mens a-kassen undersøger, om hændelsen er rådighedsrelevant, og at medlemmet dermed ofte må vente på at få udbetalt dagpenge, selv om hændelsen viser sig at være irrelevant for medlemmets rådighed.

82. Arbejdsmarkedsstyrelsen har i en redegørelse til Rigsrevisionen oplyst, at styrelsen i 2005 forsøgte at reducere antallet af rådighedsirrelevante hændelser til a-kasserne ved at reducere antallet af underretningspligtige hændelsestyper samt præcisere over for AF, hvornår og hvordan de skulle underrette a-kasserne. Styrelsen har desuden oplyst, at styrelsen i 2006 og 2007 har iværksat en række initiativer med henblik på at forenkle a-kassernes og de lediges egne muligheder for at afmelde sig. Endelig har styrelsen oplyst, at styrelsen i januar 2008 har implementeret et krav om, at den ledige mindst én gang om ugen skal bekræfte, at vedkommende er arbejdssøgende.

83. Derudover har Beskæftigelsesministeriet i forbindelse med den høje andel af rådighedsirrelevante hændelser tilkendegivet, at de ressourcer, som a-kasserne bruger på at undersøge, om det på baggrund af hændelsen er relevant at foretage en rådighedsvurdering, rettelig kan betragtes som en transaktionsomkostning forbundet med et system, der indebærer en arbejdsdeling mellem a-kasserne og AF/jobcentre.

84. Rigsrevisionen anerkender, at det ikke er realistisk at undgå, at AF/jobcentrene underretter a-kasserne om hændelser, der viser sig at være rådighedsirrelevante, når myndighedsopgaven er delt mellem 2 instanser, men vurderer samtidig, at en andel på over 50 % over en længere periode er uacceptabel høj. Dette skal for det første ses i lyset af, at årsagen til ca. halvdelen af de rådighedsirrelevante hændelser er afmeldeproblemet, hvor bl.a. konsulentrapporten gav konkrete forslag til, hvordan dette problem kunne løses. For det andet i lyset af de administrative resurser, det trækker hos a-kasserne, og som kunne være brugt på de rådighedsvurderinger, som a-kasserne skal foretage på eget initiativ. Rigsrevisionen finder derfor, at Beskæftigelsesministeriet fortsat bør have fokus på at nedbringe andelen af underretningspligtige hændelser, der viser sig at være rådighedsirrelevante, herunder særligt at afhjælpe afmeldeproblemet.

B. Tilstrækkelig information

85. Rigsrevisionen har undersøgt, om de informationer, a-kasserne modtager fra jobcentrene, er tilstrækkelige til, at a-kasserne kan foretage en korrekt rådighedsvurdering, herunder om Beskæftigelsesministeriet har løst problemerne vedrørende informationstab som følge af forskellige it-systemer. Herudover har Rigsrevisionen også set på, om jobcentrene modtager tilstrækkelig information fra a-kasserne om deres rådighedsvurderinger.

Tilstrækkelig information fra jobcentrene til a-kasserne

86. Beskæftigelsesministeriet har i bekendtgørelse nr. 547 af 23. juni 1994 fastsat nærmere regler for udvekslingen af informationer mellem det tidligere AF og a-kasserne. Af bekendtgørelsen fremgår det bl.a., hvilke udgifter i forbindelse med udvekslingen af informationer henholdsvis Arbejdsmarkedsstyrelsen og a-kasserne skal afholde. Endvidere fremgår det, at der udarbejdes en vejledning til bekendtgørelsen, hvilket dog ikke er sket. Det fremgår imidlertid ikke af bekendtgørelsen, at a-kasserne skal være i stand til at modtage og behandle oplysninger fra AF.

87. Ifølge konsulentrapporten fra 2004 var der for lidt videndeling mellem det daværende AF og a-kasserne. Den manglende videndeling kom fx til udtryk ved, at a-kasserne i skønsmæssigt 50 % af underretningerne måtte kontakte AF for at få supplerende oplysninger eller dokumentation. Årsagen hertil var ifølge konsulentrapporten bl.a. adskilte og usynkrone it-systemer i AF og a-kasserne, som medførte, at ikke alle a-kassers it-systemer kunne vise den tekstmeddelelse, som visse underretninger fra AF's system ledsagedes af.

88. Rigsrevisionens spørgeskemaundersøgelse og interviews med udvalgte a-kasser og jobcentre har vist, at både a-kasserne og jobcentrene stadig oplever, at der sker et informationstab i den elektroniske kommunikation fra jobcentrene til a-kasserne i forbindelse med rådighedsvurderinger. 17 a-kasser oplever således, at der i høj eller nogen grad sker informationstab, mens 4 a-kasser vurderer, at der ikke sker et informationstab. Desuden oplever samtlige 3 interviewede jobcentre informationstab fra jobcentrene til a-kasserne.

Spørgeskemaundersøgelsen har endvidere vist, at informationstabet ifølge a-kasserne bl.a. skyldes, at jobcentrene ikke har tilstrækkelig mulighed for at uddybe registreringerne i fritekstfelter, at jobcentrenes og a-kassernes it-systemer ikke "altid spiller så godt sammen", og at a-kasserne ikke altid kan læse de tekstmeddelelser, jobcentrene har knyttet til registreringerne. Dette medfører ifølge a-kasserne, at den ledige må gentage oplysninger over for a-kasserne, som de allerede har givet til jobcentrene, eller at a-kasserne skal kontakte jobcentrene igen, hvilket ifølge a-kasserne er administrativt tungt.

89. Beskæftigelsesministeriet har hertil oplyst, at a-kasserne selv er ansvarlige for at vælge et system, der muliggør visning af fritekstfelter, og at ministeriet via en rundskrivelse til a-kasserne fra juni 2003 har indskærpet vigtigheden heraf. Herudover har ministeriet i april 2005 i forbindelse med en opfølgning på konsulentrapporten gjort a-kasserne opmærksomme på problemet.

I betragtning af, at problemerne med informationstab stadig eksisterer, finder Rigsrevisionen, at Beskæftigelsesministeriet bør præcisere, at det er a-kasserne, der er ansvarlige for, at deres systemer kan modtage og behandle oplysninger fra jobcentrene. Ministeriet bør i den forbindelse overveje, om det vil være hensigtsmæssigt at udstede en ny bekendtgørelse om udveksling af informationer mellem jobcentrene og a-kasserne, der klarlægger ansvarsfordelingen mellem Arbejdsmarkedsstyrelsen og a-kasserne.

Til sammenligning henvises til bekendtgørelse nr. 1270 af 22. december 2003 om elektronisk overførsel af visse oplysninger til a-kasserne, hvor af det fremgår, at a-kasserne teknisk skal være i stand til at modtage og behandle elektroniske oplysninger fra kommunerne og SUstyrelsen.

90. Beskæftigelsesministeriet har oplyst, at styrelsen er enig med Rigsrevisionen i, at det er et helt overordnet og generelt problem, at der mangler en større grad af samtidighed og et fælles billede af den lediges situation. Ministeriet har derfor siden juni 2006 i samarbejde med a-kasserne arbejdet på en modernisering af it-understøttelsen af a-kasse-kommunikationen, der har til formål, at give jobcentrene og a-kasserne et fælles billede af den lediges situation. Ministeriet forventer, at a-kasse-kommunikationen vil være fuldt moderniseret i løbet af 2008, og at en del a-kasser ligeledes vil være klar til at anvende den nye it-understøttelse i løbet af 2008, hvorimod andre a-kasser forventes at tage systemet i fuld anvendelse i 2009.

91. Rigsrevisionen konstaterer, at det endnu er for tidligt at vurdere effekten af styrelsens initiativer med henblik på at modernisere a-kasse-kommunikationen.

Tilstrækkelig information fra a-kasserne til jobcentrene

92. Rigsrevisionen konstaterede i sin beretning nr. 10/96 om arbejdsformidlingens virksomhed og forholdet til arbejdsløsheds-kasserne, at AF frem til 2. halvår 1996 som svar på underretningen af a-kassen kun modtog oplysninger om, hvorvidt a-kassens rådighedsvurdering resulterede i, at medlemmet var "til rådighed", "ikke til rådighed" eller "rådighedsvurdering irrelevant". Det fremgik også af beretningen, at tilbagemeldingerne til AF fra 2. halvår 1996 blev udvidet, så AF også modtog tilbagemeldinger om årsagen til, at a-kassen fandt rådighedsvurderingen irrelevant, hvilket gav AF mulighed for at ajourføre oplysningerne om den ledige.

93. Samtlige interviewede jobcentre har imidlertid oplyst, at de via den elektroniske kommunikation alene får den overordnede rådighedsvurdering fra a-kasserne ("til rådighed", "ikke til rådighed" eller "rådighedsvurdering irrelevant"). Dette bekræftes af Rigsrevisionens spørgeskemaundersøgelse samt af interviewene med de 4 a-kasser.

94. Rigsrevisionen kan således konstatere, at problemet med informationstab fra a-kasserne til jobcentrene endnu ikke er løst. Ifølge de interviewede jobcentre er konsekvensen af de manglende begrundelser en uhensigtsmæssig beskæftigelsesindsats i forhold til den enkelte ledige.

95. Beskæftigelsesministeriet har hertil oplyst, at det er aftalt mellem Arbejdsmarkedsstyrelsen, Arbejdsdirektoratet og a-kasserne, at de oplysninger, a-kasserne indberetter om sanktioner, skal videregives til jobcentrene. Ministeriet oplyser endvidere, at denne ændring forventes implementeret i de statslige it-systemer i 1. halvår 2008.

Rigsrevisionen, den 30. januar 2008

Henrik Otbo

/Tove Rasmussen
fg.